

JOTPA valtionavustushankkeilla osaamispalveluiden ketterää kehittämistä

23.12.2024

Taustaa

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on tähän mennessä toteutettu kuutta Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen eli JOTPAn rahoittamaa valtionavustuksellista hanketta. Näiden lisäksi JOTPA rahoittaa hankintoina toteutettavia hankkeita. Tässä kirjoituksessa tuon esiin näkemyksiäni JOTPAn valtionavustuksellisten hankkeiden mahdollisuuksista osaamisen ketterän kehittämisen työvälineenä korkeakouluissa.

JOTPA rahoittaa valtionavustuksilla osaamispalveluita, jotka ovat osa olemassa olevaa säänneltyä koulutusta tai jotka tukevat säännellyn koulutuksen toteuttamista. Säännelty koulutus tarkoittaa tutkintoja, tutkinnon osia sekä niitä pienempiä kokonaisuuksia tai muuta koulutusta, joista säädetään tarkemmin ammatillista koulutusta, vapaata sivistystyötä, korkeakouluja ja Saamelaisalueen koulutuskeskusta koskevissa laeissa. Rahoitettavilla koulutuksilla vastataan erityisesti työelämän osaamistarpeisiin. JOTPA kannustaa erityisesti toteuttamaan ”eri koulutusasteet ylittäviä osaamispalveluita koulutustason noston tavoitteen tukemiseksi” (JOTPA).

JOTPA valtionavustuksella voidaan toteuttaa opiskelijahankinnan sekä opintojen aikaisten tukitoimia, ja niihin voidaan hyödyntää kouluttajatahojen välistä yhteistyötä. Kouluttajatahot, eli ammatillisen koulutuksen

järjestäjät, vapaan sivistystyön ylläpitäjät, yliopistot tai ammattikorkeakoulut, eivät voi käyttää valtionavustusta liiketaloudelliseen toimintaan tai avoimille markkinoille suunniteltujen täydennyskoulutustuotteiden laatimiseen. Avustettava toiminta ei saa myöskään vaikuttaa liiketaloudellisesti toteutettavien palvelujen toimintamahdollisuuksiin tai aiheuttaa merkittävää markkina- tai kilpailuhäiriötä. Palvelukeskuksen rahoittamasta koulutuksesta ei pääsääntöisesti peritä opiskelijamaksuja (JOTPA).

Digitalisaation ja vihreän siirtymän painopisteisiin liittyviä osaamispalveluita JOTPA rahoittaa EU:n elpymisvälineellä (Next Gerenation EU). Tämä RRF-rahoitus edistää EU:n jäsenmaiden toipumista koronakriisistä

SeAMKin JOTPA-hankkeita

SeAMKissa vuoden 2024 aikana toteutettuja JOTPA-hankkeita ovat mm. KIDIUT – Kirjastot, digitaalisuus ja uudet toimintaympäristöt; OSMO – Osallistujalähtöinen moniammatillinen koulutuspolku (majoitus-, matkailu- ja ravitsemisala); Komeetta – Osaamispalveluja kone-, metalli- ja automaatioalalle; TUULI – Uutta nostetta tuulivoima-alan osaajatarpeisiin ohjauksella ja osaamisella; SAILA2 – Sairaanhoitajan laillistamisen osaamispalvelut Suomessa (tutkinto EU/ETA- maiden ulkopuolelta), sekä KOTU –Korjausrakentamisen uudet tuulet. Hankkeet ovat tukeneet osaamispalveluiden kehittämistä siis erittäin monialaisesti.

KIDIUT-hankkeen koulutuksen tavoitteena on informaatioalan taitojen skaalaaminen uudenlaisiin toimintaympäristöihin. Koulutus on järjestetty monimuotokoulutuksena ja osa opintojaksoista voidaan toteuttaa verkko-opintoina ja niin, että osallistuminen työn ohella on ollut mahdollista.

OSMO:n tavoitteena on vahvistaa Etelä-Pohjanmaan matkailu-, ravitsemis- ja tapahtuma-alan osaamista sekä kasvattaa alojen houkuttelevuutta potentiaalisina uravaihtoehtoina. Hakevalla toiminnalla on edistetty koulutuksen katvealueella olevan kohderyhmän mahdollisuuksia osallistua koulutukseen. Hankkeessa on toteutettu lyhyt- ja pitkäkestoisia koulutuksia ja varmistetaan osaamisen kasvaminen mentoroinnin avulla.

Komeetassa vastataan kone-, metalli- ja automaatioalan (komea) kohtaanto-ongelmaan yhdessä E-P:n alueen eri koulutusasteiden kanssa. Hankkeessa on tuotettu yhteinen koulutustarjotin sekä osaamis- ohjaus- ja tukipalveluja, jotka motivoivat matalasti koulutettuja jatkuvan oppimisen palveluihin. Tavoitteena on ollut ohjata koulutukseen etenkin heitä, joille siitä on työllistymisen, työssä tarvittavan osaamisen tai uralla etenemisen kannalta suurin hyöty.

TUULI-hankkeessa vastataan Etelä-Pohjanmaan alueella olevaan osaajatarpeeseen tuulivoimahankkeiden eri vaiheissa. Avustuksella toteutetaan ammatillisen toisen asteen ja korkeakoulutuksen yhteinen koulutustarjotin sekä alaan liittyvää ohjausta ja markkinointia, jotka edistävät tuulivoima-alalla jo työskentelevien sitoutumista alaan sekä toisella alalla tai työelämän ulkopuolella olevien alasta kiinnostuneiden hakeutumista tuulivoima-alalle. Osaamissisällöillä vahvistetaan myös osallistujien kielitaitoa usein kansainvälisissä energia-alan yrityksissä. Opintojaksot toteutetaan monimuotoisesti verkko-, hybridi-, etä- ja lähitoteutuksina.

SAILA2-hanketta toteuttavat kaikki hoitotyön koulutusta järjestävät ammattikorkeakoulut. Hankkeen tavoitteena on pilotoida Sairaanhoitajien pätevöitymistoimintamallien kehittämishankkeessa (OKM-haku)

kehitettäviä osaamisen arvioinnin, varmistamisen ja täydentämisen sekä hakevan ja tukevan työn ja työantajayhteistyön malleja. Hanke sujuvoittaa ja yhtenäistää EU- ja ETA-maiden ulkopuolella tutkinnon suorittaneiden sairaanhoitajien osaamisen täydentämisen mahdollisuuksia ammatinharjoittamisoikeuksien saamiseksi.

KOTU:ssa on tavoitteena lisätä alueen korjausrakentamisen osaamista, vastata uuden rakentamislain mukanaan tuomiin velvoitteisiin ja lisätä tietoisuutta kiertotalouden huomioon ottamisesta korjausrakentamisessa, esimerkiksi materiaalien valinnan, purkujätteen kierrättämisen ja tietomalleista saatavan datan avulla. Hankkeen tuloksena syntyy erityisesti Etelä-Pohjanmaan alueelle kestävän korjausrakentamisen osaamiskeskittymä.

Huomioita JOTPA-hankkeiden onnistuneista toteutuksista

Hankkeiden monialaisuuden on mahdollistanut JOTPA:n ennakointiin perustuva ja hankehakujen teemojen ajankohtaisuutta painottava työllisyyden ja jatkuvan oppimisen näkökulma. Tässä taustalla on esimerkiksi JOTPAn toteuttama ennakoinnin tietopalveluhanke ja siinä tuotettu Osaamistarvekompassi. JOTPA on myös kehittänyt vuosien 2023–2024 aikana Työssä oppiminen sujuvaksi materiaalipankin, joka tarjoaa työpaikoille tietoa ja työkaluja oppimisen esteiden huomioimiseen ja työssä oppimisen tukemiseen.

Työssäkäyvien opiskelijoiden mukaan saaminen vaatii ketteriä toteutuksia osaamisen kehittämiseen. Samoin osallistujat vaativat myös korkeatasoista opetusta, joka tuo omaan osaamiseen selkeää lisäarvoa. Osallistujat muodostavat erittäin heterogeenisen joukon, jossa opiskelijoiden tuen ja ohjauksen tarve vaihtelee merkittävästi. Tämän vuoksi hankkeiden ohjaus- ja opetusmenetelmiin kannattaa panostaa jo hakemusten suunnitteluvaiheessa.

Osallistujien saaminen opintojaksoille voi olla joskus haastavaa, ja vuoden 2024 aikana hankkeiden rahoitusehtoon on tullut vaatimus 50 % tavoitteellisen opiskelijamäärän aloittamisesta väliselvityksen palauttamiseen mennessä. Tämän vuoksi hankkeiden hakevaan toimintaan ja markkinointiin kannattaa panostaa heti hankkeen alusta asti.

Hakemusprosessit ovat olleet tiiviistä aikataulusta huolimatta selkeitä ja nopeita. Hankkeiden alkaminen usein kesken lukuvuoden on tuonut jonkin verran haasteita opettajien työaikasuunnitelmien päivittämisessä. Hakuun tulevat teemat on kuitenkin yleensä ilmoitettu siten, että alustavaa varautumista resurssitarpeeseen voisi olla mahdollista toteuttaa.

JOTPAn valtionavustukselliset hankkeet ovat tuoneet mielenkiintoisen ja ketterän mahdollisuuden osaamispalveluiden kehittämiseen korkeakouluissa sekä yhteistyössä eri koulutusasteiden välillä. Osaamispalveluiden kehittäminen mahdollistuu uusien ja päivittyvien opintojaksojen myötä. Tämä vahvistaa alueiden osaamiskeskittymiä ja edesauttaa niiden työnantaja-työntekijä kohtaanto-ongelmiin vastaamista.

Artikkeli on kirjoitettu osana KOTU – Korjausrakentamisen tulevaisuus: Rakentamislaki, kiertotalous ja digitalisaatio -hanketta. Hanke on rahoitettu Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineellä (RRF),

*joka on EU:n elpymisvälineen (Next Generation EU) suurin ohjelma. Rahoituksen on myöntänyt Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.***Tanja Hautala**
tutkimus- ja kehittämispäällikkö
SeAMK

Kirjoittaja toimii SeAMKissa JOTPA valtionavustushankkeista vastaavana TK-päällikkönä.

Lähteet

JOTPA Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus. (i.a.). *Valtionavustukset*. https://www.jotpa.fi/fi/rahoitus/valtionavustukset